

Training Staff to Conduct a Paired-Stimulus Preference Assessment

Tami Lavie and Peter Sturmey, 2002, Journal of Applied Behavior Analysis

באדיבות סנדרה אנטוניב

פרוצדורות הערכת גירויים מועדפים לזיהוי מחזקים פוטנציאליים, הן חלק אינטגרלי מהליך הערכה פונקציונאלית אשר מבצעים אנשי המקצוע כהכנה לבניית תכנית התערבות יעילה. חשוב לאתר עבור כל מטופל את אותם המחזקים אשר יגבירו את המוטיבציה שלו לעבוד ולשתף פעולה. **מטרת המחקר** : אימון צוות אנשי חינוך, שאינו מתחום ניתוח התנהגות, ליישום נכון של פרוצדורת הערכת גירויים מועדפים : בחירה מתוך צמד (Paired -Stimulus).

משתתפים : 3 עוזרי הוראה ו-8 ילדים בגילאי 3-5 המאובחנים עם ASD. המחקר נערך במסגרת בית ספר לחינוך מיוחד עבור ילדים המאובחנים על רצף האוטיזם.

משתנה תלוי : מספר הצעדים שבוצעו נכון חלקי סה"כ הניסיונות, התוצאה כפול 100%.

התערבות:

הערכת רמת בסיס - בוצע ששן אחד שבמהלכו הוצגו הגירויים הבאים : סוכריות, עוגיות, ציפס, מיץ, מכונית צעצוע, ספר ובובה המשמיעה קול. בבחירת הגירויים התבססו החוקרים על המידע שקיבלו מראיון עם אנשי הצוות החינוכי. פרמטרים נוספים שנלקחו בחשבון בעת בחירת הגירויים היו זמינות הגירויים, נוחות הצגתם לילד וכן מגבלות בריאותיות של כל אחד מהילדים.

הדרכה של הערכת גירויים בפרוצדורת Paired-Stimulus – הצוות תודרך לפעול לפי הצעדים הבאים : (1) הצג זוג גירויים לילד (הנח על השולחן לפניו במרחק 0.7 מ' ממנו ומרחק זהה אחד מהשני) והמתן 5 שניות. (2) באם הילד בחר בגירוי, הסר במיידית את הגירוי שלא נבחר. (3) אפשר לילד אינטראקציה עם הגירוי הנבחר במשך 5 שניות. במידה והילד בוחר בצורה ברורה גירוי אחד על פני השני עבור ישירות לצעד מספר 8. (4) אם הילד נמשך בו זמנית לשני הגירויים, חסום את גישתו אליהם בכך שתחזיק אותם פיזית על השולחן. (5) במידה והילד לא נמשך אל הגירויים במשך 5 שניות, סייע לו ליצור אינטראקציה עם כל אחד מהגירויים למשך 5 שניות באופן הבא : א. גירוי אכלי- קרב את הגירוי לפיו של הילד. ב. צעצוע- אפשר לילד להחזיק את הגירוי למשך 5 שניות. (5) לאחר שנוצרה אינטראקציה עם כל אחד מהגירויים, הצג בשנית את שני הגירויים. (6) חזור על צעדים 4-2. (7) אם הילד לא נימשך לאף אחד מהגירויים, הסר את שניהם. (8) רשום את התוצאות.

כל גירוי הוצג פעם אחת עם גירוי אחר, סה"כ 21 טריילים בכל ששן. כל משתתף ביצע 8 הליכי הערכת גירויים (הליך עם כל ילד). כל ששן נמשך בין 20-30 דקות.

משוב- ביצוע נכון ומדויק של כל אחד מהשלבים זיכה את המשתתף בסימון + בלוח הביצועים. בעת ביצוע לא נכון קיבל - . במצב שבו לא ניתנה הזדמנות לבצע אחד מהשלבים במהלך הטרייל , נרשם " לא רלוונטי" (לדוגמא : לא נוצר מצב בו הילד נמשך אל שני הגירויים ביחד, כתוצאה לא ניתנה הזדמנות לנחקר לחסום גישה כפי שנדרש בשלב 4).

תוצאות: במהלך איסוף נתוני רמת בסיס המשתתפים לא ביצעו הערכת גירויים נכונה. בעקבות ההדרכה שקיבלו, כל המשתתפים הפגינו שיפור ניכר בביצועיהם. מ- 16%-20% ביצועים נכונים ללא הדרכה, השתפרו ביצועיהם לאחר ההדרכה ל- 98%-100%.

דיון ומסקנות: המחקר מדגים כיצד תוך 80 דקות ניתן ללמד צוות, ללא הכשרה או ידע קודם בתחום, לבצע הליך הערכת גירויים בצורה מיטבית ולשפר באופן ניכר את ביצועיהם בהשוואה למצבם ההתחלתי לפני ההדרכה.

מחקר עתידי: מעניין יהיה לבדוק אילו ממצאים יתקבלו כאשר באופן זהה ילמדו וידריכו צוותים לבצע בצורה נכונה הליכים נוספים מתחום ניתוח ההתנהגות.